

ODPORÚČANIA

ODPORÚČANIE KOMISIE (EÚ) 2018/234

zo 14. februára 2018

o posilnení európskeho charakteru a účinného priebehu volieb do Európskeho parlamentu v roku 2019

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292,

keďže:

- (1) V článku 10 ods. 2 Zmluvy o Európskej únii sa uvádza, že občania sú na úrovni Únie priamo zastúpení v Európskom parlamente.
- (2) V článku 10 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii sa uvádza, že každý občan má právo zúčastňovať sa na demokratickom živote Únie a že rozhodnutia sa prijímajú podľa možnosti čo najotvorenejšie a čo najbližšie k občanovi.
- (3) V článku 17 ods. 7 Zmluvy o Európskej únii sa uvádza, že Európska rada musí zohľadniť voľby do Európskeho parlamentu, keď navrhuje kandidáta na funkciu predsedu Európskej komisie.
- (4) V dostatočnom predstihu pred voľbami do Európskeho parlamentu, ktoré budú v roku 2019, by sa malo odporúčanie Komisie 2013/142/EÚ ⁽¹⁾ aktualizovať a určité jeho prvky by sa mali doplniť s cieľom ešte viac posilniť európsky charakter a účinný priebeh volieb do Európskeho parlamentu.
- (5) Najdôležitejšie je posilniť demokratickú legitimitu EÚ a zabezpečiť, aby sa občania podieľali na politickom dianí na európskej úrovni. Občania by hlasovali vo voľbách do Európskeho parlamentu s väčším odhodlaním, keby si lepšie uvedomovali, ako politiky EÚ ovplyvňujú ich každodenný život, a keby verili, že sa môžu vyjadriť k najdôležitejším rozhodnutiam Únie, akým je napríklad výber vedúcich predstaviteľov inštitúcií EÚ a stanovenie budúcich priorít Únie.
- (6) Z potreby posilniť zodpovednosť a transparentnosť plynú dôsledky aj pre Komisiu. Komisia preskúmala Kódex správania členov Európskej komisie ⁽²⁾. Podľa nového kódexu môžu členovia Komisie kandidovať vo voľbách do Európskeho parlamentu bez toho, aby si museli vziať pracovné voľno. V snahe zohľadniť túto zmenu sa zrevidovali príslušné pravidlá Rámcovej dohody o vzťahoch medzi Európskym parlamentom a Európskou komisiou ⁽³⁾.
- (7) Politiky, o ktorých sa rozhoduje na európskej úrovni, priamo ovplyvňujú každodenný život občanov a prejavujú sa na miestnej úrovni. Aby si občania mohli vybrať vo voľbách do Európskeho parlamentu, potrebujú vedieť, čo sa odohráva na európskej úrovni. Zapájanie občanov do otázok európskeho významu podporuje demokratickú účasť občanov na tvorbe politik EÚ. Súčasná komisia od januára 2015 zorganizovala 478 dialógov s občanmi vo všetkých členských štátoch a spolupracovala pri tom aj s inštitucionálnymi partnermi, napr. s Európskym parlamentom, národnými parlamentmi, Výborom regiónov a Európskym hospodárskym a sociálnym výborom. V období od februára 2018 do 9. mája 2019 Komisia v spolupráci s členskými štátmi, regionálnymi a miestnymi orgánmi, ako aj s Európskym parlamentom a inými európskymi inštitúciami zorganizuje alebo pomôže zorganizovať približne 500 ďalších dialógov.

⁽¹⁾ Odporúčanie Komisie 2013/142/EÚ z 12. marca 2013 o posilnení demokratického a účinného priebehu volieb do Európskeho parlamentu (Ú. v. EÚ L 79, 21.3.2013, s. 29).

⁽²⁾ Rozhodnutie Komisie z 31. januára 2018 o Kódexe správania členov Európskej komisie [C(2018) 700 final].

⁽³⁾ Rozhodnutie Európskeho parlamentu zo 7. februára 2018 o revízii Rámcovej dohody o vzťahoch medzi Európskym parlamentom a Európskou komisiou [2017/2233 (ACI)].

- (8) Viaceré členské štáty vyhlásili, že sú pripravené pustiť sa do širších verejných diskusií o budúcnosti Európy, pričom v niekoľkých členských štátoch už takéto vnútroštátne dialógy prebiehajú. Zaangažovaním občanov z celej Európy a konaním informačných podujatí organizovaných v súlade s politickými štruktúrami a praxou členských štátov by členské štáty mohli napomôcť zvýšiť povedomie občanov o tom, aký dôležitý je ich hlas pri určovaní vízie, vďaka ktorej by európsky projekt najviac napredoval. Takéto podujatia by sa mali konať v období medzi zasadnutím lídrov plánovaným na 23. februára 2018 a samitom v Sibiu, ktorý sa koná 9. mája 2019, tesne pred voľbami do Európskeho parlamentu, a na ktorom majú hlavy štátov alebo predsedovia vlád podľa očakávania vypracovať závery o nadchádzajúcich krokoch Únie.
- (9) Európske politické strany výrazne prispievajú k formovaniu európskeho politického vedomia, podpore volebnej účasti a k vyjadrovaniu vôle občanov Únie. Táto rola európskych politických strán by sa mohla upevniť, ak by v nadchádzajúcich mesiacoch oslovili svoje vnútroštátne pridružené strany a občiansku spoločnosť a dôkladnejšie ich oboznámili s tým, aké možnosti voľby sa naskytajú, pokiaľ ide o budúcnosť Európy a záujmy občanov, ktorých zastupujú.
- (10) Systém „spitzenkandidaten“, vedúcich kandidátov na funkciu predsedu Európskej komisie sa po prvýkrát zaviedol vo voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2014.
- (11) Tento postup napomohol posilniť účinnosť a demokratickú legitimitu Únie, ktorá sa opiera o dva piliere: priame zastúpenie občanov v Európskom parlamente a ich nepriame zastúpenie vládami členských štátov v Európskej rade a v Rade. Prispel aj k zvýšeniu zodpovednosti Komisie v súlade s článkom 17 ods. 7 Zmluvy o Európskej únii. So zreteľom na voľby do Európskeho parlamentu, ktoré sa budú konať v roku 2019, by sa v tomto postupe malo pokračovať a mal by sa skvalitniť.
- (12) Európske a vnútroštátne politické strany by mali oznámiť ešte pred začiatkom volebnej kampane, v ideálnom prípade do konca roka 2018, ktorého kandidáta na funkciu predsedu Európskej komisie podporujú, a v ideálnom prípade začiatkom roka 2019 zverejniť jeho vlastný program. Umožnilo by to sprehľadniť prepojenie medzi jednotlivým hlasom, ktorý občan Únie odovzdá určitej politickej strane vo voľbách do Európskeho parlamentu, kandidátom na funkciu predsedu Komisie, ktorého táto strana podporuje, a jeho víziou budúcnosti Európy.
- (13) Tento proces by bol ešte dôslednejší, keby si európske politické strany a ich vnútroštátne členské strany vybrali svojich vedúcich kandidátov otvoreným, inkluzívnym a transparentným spôsobom, napríklad v primárnych voľbách. Takýto spôsob výberu by zároveň mohol pomôcť vzbudiť väčší záujem a zmobilizovať voličov.
- (14) V článku 10 ods. 4 Zmluvy o Európskej únii a článku 12 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie sa európskym politickým stranám priznáva významná úloha. Štatút a financovanie európskych politických strán a európskych politických nadácií sa regulujú na európskej úrovni. V záujme transparentnosti, kontroly a demokratickej zodpovednosti európskych politických strán Komisia navrhla, aby sa príslušné pravidlá zmenili pred tým, ako sa budú v roku 2019 konať voľby do Európskeho parlamentu⁽¹⁾. Konkrétne prístup k finančným prostriedkom zo všeobecného rozpočtu Európskej únie by sa mal podmieniť tým, že pridružené strany uverejnia program a logo dotknutej európskej politickej strany. Občania by mali mať vopred k dispozícii jasné a relevantné informácie, aby chápali, aký vplyv majú ich hlasy na úrovni európskych strán. Podujatia strán, akými sú snemy, a volebné kampane vnútroštátnych strán sú ďalším vhodným a účinným spôsobom, ako verejnosť oboznámiť s týmto vzájomným vzťahom a jasne ho zviditeľniť.
- (15) Keď sa kampane týkajúce sa volieb do Európskeho parlamentu začnú oveľa skôr ako v minulosti a ešte pred začiatkom kampane sa zverejní, ku ktorým európskym stranám sú zúčastnené vnútroštátne strany pridružené, malo by to prispieť k posilneniu európskeho rozmeru týchto volieb.
- (16) Na európske politické strany sa apeluje, aby pred začiatkom kampane, a podľa možnosti pri oznamovaní svojich kandidátov na funkciu predsedu Komisie, informovali o tom, ku ktorej politickej skupine v Európskom parlamente sa v nasledujúcom volebnom období zamýšľajú pripojiť, alebo akú politickú skupinu v ňom chcú vytvoriť, a to s prihliadnutím na špecifiká politickej scény vnútroštátnych strán jednotlivých členských štátov. Prepojenie medzi vnútroštátnymi politickými stranami, európskymi politickými stranami a politickými skupinami v Európskom parlamente by sa tak stalo ešte transparentnejšie.

⁽¹⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 1141/2014 z 22. októbra 2014 o štatúte a financovaní európskych politických strán a európskych politických nadácií [COM(2017) 481 z 13. septembra 2017].

- (17) Tým, že členské štáty podporia a uľahčia poskytovanie informácií voličom o pridružení vnútroštátnych strán k európskym politickým stranám v priebehu kampane pred voľbami do Európskeho parlamentu a podľa možnosti aj na hlasovacích lístkoch používaných v týchto voľbách, zlepšili by viditeľnosť európskych politických strán a platforiem, ktoré ponúkajú, v celom európskom volebnom procese.
- (18) V článku 22 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa uvádza, že občania Únie majú právo voliť a byť volení vo voľbách do Európskeho parlamentu v členskom štáte, v ktorom majú bydlisko, v zmysle smernice Rady 93/109/ES⁽¹⁾.
- (19) V snahe podporiť účasť občanov vo voľbách do Európskeho parlamentu a ich európsky rozmer je vhodné sa postarať o to, aby sa určili a zdieľali najlepšie postupy a opatrenia, ktoré členské štáty zaviedli v rámci príprav a organizácie týchto volieb, a to aj pokiaľ ide o právo voliť európskych občanov s bydliskom v inom členskom štáte, ako aj o podporu uplatňovania volebných práv nedostatočne zastúpených skupín vrátane osôb so zdravotným postihnutím.
- (20) Vzhľadom na riziká, ktoré pre volebný proces predstavujú kybernetické útoky a dezinformácie, spozorované v nedávnych voľbách a kampaniach by sa mala podporovať výmena skúseností medzi členskými štátmi o otázkach s tým spojených.
- (21) Členské štáty, ako aj európske a vnútroštátne politické strany nesú osobitnú zodpovednosť za posilnenie demokratického a účinného priebehu volieb do Európskeho parlamentu,

PRIJALA TOTO ODPORÚČANIE:

Zapojiť európskych občanov pred voľbami do Európskeho parlamentu do diskusií o európskych otázkach

1. Počnúc zasadnutím lídrov plánovaným na 23. februára 2018 a so zreteľom na vnútroštátne politické štruktúry a prax by členské štáty mali organizovať informačné podujatia, aby občanov zapojili do verejnej diskusie o otázkach týkajúcich sa Európskej únie a o budúcnosti Európy. Tieto informačné podujatia by mali pokračovať až do zasadnutia lídrov v Sibiu 9. mája 2019, krátko pred voľbami do Európskeho parlamentu.

Európske a vnútroštátne politické strany by mali v rovnakom období pomôcť lepšie oboznámiť občanov s aktuálnymi otázkami, ktorým sa venuje pozornosť na úrovni Únie, a o tom, ako ich hodlajú v nadchádzajúcom volebnom období riešiť.

Podpora kandidáta na funkciu predsedu Európskej komisie

2. V dostatočnom predstihu pred voľbami do Európskeho parlamentu, v ideálnom prípade do konca roka 2018 by mali jednotlivé európske politické strany oznámiť meno kandidáta na funkciu predsedu Európskej komisie, ktorého podporujú. V ideálnom prípade začiatkom roka 2019 by mali takisto zverejniť vlastný program kandidáta.

Na európske politické strany a ich vnútroštátne členské strany sa apeluje, aby si svojich vedúcich kandidátov vybrali otvoreným, inkluzívnym a transparentným spôsobom.

Vnútroštátne politické strany by mali zabezpečiť, aby svoje politické vystupovanie vrátane oznamov v rozhlasovom a televíznom vysielaní v súvislosti s voľbami do Európskeho parlamentu využili aj na informovanie občanov o kandidátovi na funkciu predsedu Európskej komisie, ktorého podporujú, a o jeho programe.

Informovať voličov o pridružení vnútroštátnych strán k európskym politickým stranám

3. Vnútroštátne politické strany zúčastňujúce sa na voľbách do Európskeho parlamentu by mali pred týmito voľbami a pred začiatkom volebnej kampane verejne oznámiť, či sú pridružené k nejakej európskej politickej strane a ak áno, ku ktorej, a ktorého vedúceho kandidáta podporujú, a to s prihliadnutím na špecifiká politickej scény vnútroštátnych strán jednotlivých členských štátov.

Vnútroštátne politické strany by mali v medziach možností zreteľne uvádzať túto informáciu prípadne vrátane loga danej európskej politickej strany, na všetkých materiáloch týkajúcich sa volebnej kampane, vo všetkých volebných vystúpeniach a politických oznamoch v rozhlasovom a televíznom vysielaní.

⁽¹⁾ Smernica Rady 93/109/ES zo 6. decembra 1993, ktorou sa stanovujú podrobnosti uplatňovania volebného práva a práva byť volení do Európskeho parlamentu pre občanov únie s bydliskom v členskom štáte, ktorého nie sú štátnymi príslušníkmi (Ú. v. ES L 329, 30.12.1993, s. 34).

Na európske politické strany sa apeluje, aby pred začiatkom kampane, a podľa možnosti pri oznamovaní svojich kandidátov na funkciu predsedu Komisie, informovali o tom, ku ktorej politickej skupine v Európskom parlamente sa v nasledujúcom volebnom období zamýšľajú pripojiť, alebo akú politickú skupinu v ňom chcú vytvoriť.

Podporovať a uľahčovať informovanosť voličov o pridružení vnútroštátnych strán k európskym politickým stranám

4. Členské štáty by mali podporovať a uľahčovať poskytovanie informácií voličom o pridružení vnútroštátnych strán k európskym politickým stranám, ako aj o ich vedúcich kandidátoch, pred voľbami do Európskeho parlamentu a počas nich, napríklad umožnením a podporovaním označenia takéhoto pridruženia na materiáloch týkajúcich sa volebnej kampane, webových stránkach vnútroštátnych a regionálnych členských strán a podľa možnosti na hlasovacích lístkoch používaných v týchto voľbách.

Účinný priebeh

5. Zodpovedné vnútroštátne orgány sa vyzývajú, aby sa stretli na jar v roku 2018 a za pomoci Komisie si vymenili najlepšie postupy a praktické opatrenia, ktorými by sa zabezpečilo, aby európski občania s bydliskom v inom členskom štáte mohli využiť v danom členskom štáte svoje hlasovacie právo, podporilo uplatňovanie volebných práv nedostatočne zastúpených skupín vrátane osôb so zdravotným postihnutím, a aby sa celkovo podporil demokratický priebeh a vysoká volebná účasť.

Zodpovedné vnútroštátne orgány sa okrem toho vyzývajú, aby na základe skúseností členských štátov určili najlepšie postupy zisťovania, zmierňovania a riadenia rizík, ktoré pre volebný proces predstavujú kybernetické útoky a dezinformácie.

Toto odporúčanie je určené členským štátom a európskym a vnútroštátnym politickým stranám.

V Bruseli 14. februára 2018

Za Komisiu
predseda
Jean-Claude JUNCKER